# EU:n talouspolitiikkakehikon uudistus

Kommentteja hallituksen kirjeeseen EJ 12/2021, TaV, SuV

15.2.2022

Vesa Vihriälä

Työelämäprofessori, Helsingin yliopisto

# Nykytilanteen ongelmat

- VKS (eikä no-bailout-klausuuli) ei ole estänyt ylivelkaantumista, vaan useat maat ajautuneet haavoittuviksi ja kyvyttömiksi omariskiseen suhdannetasaukseen sekä edelleen muiden avusta riippuviksi
- Säännöstö monimutkainen ja tosiasiassa osin myötäsyklinen
- Investoinnit kärsineet ongelmatilanteissa ja nyt kyky esim. ilmastopolitiikan edellyttämiin investointeihin monilla mailla pieni
- Kyky EU-tason julkishyödykkeiden luomiseen puutteellinen

# Hallituksen lähtökohta perusteltu

- Jokaisen maan vastuu omasta talouspolitiikastaan ensisijainen
- VKS-sääntöjen parempi noudattaminen tärkeää
- Markkinakurin edellytysten parantaminen olennainen väline parempaan kurinalaisuuteen
- Yksinkertaisemmat ja vähemmän myötäsykliset säännöt palvelevat VKS:n tavoitetta paremmin kuin nykysäännöt

# EJ 12/2021: sääntöjen päivittämiselle ok, mutta sisällöstä rajatusti osviittaa

- VKS:n sääntöjen yksinkertaistaminen: OK
- Ei perussopimusmuutoksia (tarkoittanee myös VKS:n velkarajaa, joka SEUT pöytäkirjassa 12, ja jonka muuttamiselle määritelty yksinkertainen päätösmenettely)
- Valtioiden velkajärjestelyjen edellytyksiä tulisi parantaa
- Ilmastopolitiikan investointien erityiskohtelua VKS:ssä voidaan selvittää
- Elpymisrahasto kertaluonteinen, ”fiskaalikapasiteettia” arvioitava selvittämällä ”tarvetta, hyötyjä ja riskejä”

- Makrotaloudellisiin epätasapainoihin huomiota, mutta ei uusia välineitä

# Nahkapäätöksen riski

- 60 % raja + 1/20 sopeutus: epärealistinen
- Parasta olisi nostaa rajaa esim. 100 % (pidempi sopeutusaika heikentää edelleen uskottavuutta)

- Jos väljennykseen ei valmiutta, pelättävissä, ettei myöskään kyetä sopimaan toimeenpanoa merkittävästi ja kriisinhoitokykyä merkittävästi parantavista uudistuksista

- Välttämätön jousto toteutuu ”tulkinnan tietä”, mikä jatkaa finanssipolitiikan sääntöpohjaisuuden haurastumista
- EU jää haavoittuvaksi ja paine uusiin yhteisvastuuta lisääviin

# Parempi olisi pyrkiä suurempaan uudistukseen, jossa hyvä toimeenpano ja väljyys paremmin tasapainossa

- Vahvistetaan VKS:n tavoitteiden toimeenpanoa (EU-menojen, EVM-tuen ehdollisuus, ääritapauksessa uskottava epäämismahdollisuus)
- Tunnustetaan nykyisen velkarajan (60%) epärealistisuus
- Yksinkertaistaan VKS-sääntöjä ja tehdään ne läpinäkyvämmiksi ja vähemmän myötäsyklisiksi
- Tunnustetaan tarve tehokkaiden investointien erilaiseen kohteluun suhteessa muihin menoihin selkeämmin kuin nykyisin
- Huolehditaan valtioiden kriisirahoitusjärjestelmän kyvystä tukea velkakestäviä maita
- Viedään loppuun pankkiunioni (ja osana prosessia rajoitetaan pankkien valtionriskejä) ja edistetään pääomamarkkinaunionin toteutumista
- Kasvatetaan EU:n rahoituskehystä yhteisötasolla tärkeiden investointien rahoittamiseksi  (seuraavalla rahoituskehyskaudella)

# Suomen linja

- Hallituksen kansallista vastuuta korostava linjaus kelpo neuvottelujen lähtökohta

- MUTTA olisi oltava valmiutta sääntöjen selvempään väljentämiseen (ml. 60% rajan nostamiseen), JOS sääntöjen toimeenpanoa voidaan selvästi vahvistaa

- Suomen positio lähellä P-Euroopan valtavirtaa, hyvät vaikutusmahdollisuudet => pitäisi käyttää aktiivisesti hyväksi tuomalla keskusteluun laajemman uudistuksen vaihtoehtoja ja selvittämällä muiden maiden kantoja tällaiseen ratkaisuun

# Kiitos